

Op blz. 11 van deze PIC komen twee citaten voor uit de brochure van G. Heymans: "Het psychisch monisme". Doordat we op het oogenblik dat we dit artikel schreven alleen een uittreksel uit de brochure tot onze beschikking hadden, zijn de citaten niet letterlijk. Hieronder volgt de precieze tekst:

"Evenals deze enkele voorstellingscomplexen zich tijdelijk kunnen afzonderen van ons centraal-bewustzijn en terugzinken in wat wij het onbewuste noemen, evenzoo zouden alle individuele bewustzijnen niets anders zijn dan tijdelijk afgezonderde deelen van het Wereldbewustzijn, dat ze intusschen in dezelfde zin blijft omvatten, als waarin de voorstellingen, waaraan wij voor het oogenblik niet denken, toch blijven behooren tot ons geestelijk bezit." (blz. 17).

"Zoo voert...het.....tot de opvatting, dat de geheele voor ons kenbare werkelijkheid bewustzijn is, en dat alle in onze zinnelijke waarnemingen gegevene fysieke verschijnselen niet anders zijn dan de wijze waarop...het een bewustzijn (de wereld der natuurverschijnselen, GIC) zich in het andere (het onze, GIC) afspiegelt." (blz. 16)

Verantwoording vrijwillige bijdragen 28 April - 24 Mei:

Z. te A. 10 c. W. Br. te A. 10 c. D. d'A. te A. 30 c. T.P. te A. 10 c.
J.B. te A. 5 c. E.L. te A. 25 c. R.L.W. te A. 10 en 20 c. K. te H. 15 c.
v/d W. te A. 10 en 5 c. Sp. te A. f 1.50 W.S. te A. f 1.85 H.G. te A.
35 c. P.de M. te N. f 1.- H.W. te A. f 1.- K.D. te A. 35 c. H.M. te A.
f 2.50 H.P. te Ah. f 1.-

Voor hulp aan emigranten: f 7.50 f 15.- f 3.60 en f 3.-

HET WEZEN VAN DE MENSCHELIJKE-HOOFDARBEID door J. Dietzgen

vertaald door H. Gorter

is bij ons verkrijgbaar.

Prijs 25 cent,

Per post 35 cent.

P E R S D I E N S T
van de groep van
INTERNATIONALE COMMUNISTEN

-----ALLE MACHT AAN DE ARBEIDERSRADEN!

DE PRODUCTIE IN HANDEN DER BEDRIJFSORGANISATIES -----

Negende Jaargang No: 9.
Juni 1936 No: 1.

STAATSKAPITALISME EN DICTATUUR

*In geschriften van revolutionaire arbeiders in Duitschland, die het radencommunisme propageeren, wordt ten opzichte van het hedendaagsche kapitalisme een standpunt ingenomen, dat ons niet alleen onjuist lijkt, maar dat ook, als het als uitgangspunt van de propaganda moet dienen, tot een onjuiste houding in de klassenstrijd moet voeren. Er wordt in gezegd, dat de nationaal-socialistische of fascistische dictatuur met haar steeds groeiende beschikking over het economische leven, de typische vorm van het moderne kapitalisme is, die zich met absolute zekerheid overal in de wereld gaat doorzetten. En er wordt verder in beweerd, dat de heerschende klasse, onder de druk van de dictatuur, haar onderlinge geschillen te boven komt, dat ze de concurrentie-strijd door de gedwongen organisatie en inschakeling in het staatskapitalisme likvideert, en zoo een staats-plan-economie verwezenlijkt, waarmede de arbeiders worden uitgebuit en de buit volgens door de dictatuur voorgeschreven wetten wordt verdeeld. Dit staatskapitalisme wordt volgens de meening der deutsche kameraden eerst binnen nationale grenzen verwezenlijkt, en voert later tot een "planmatige economie van groote gebieden" (van continentaal Europa, Groot-Brittannië, Amerika, Oost-Azië, Rusland). Afgezien daarvan, dat het laatste vooral veel weg heeft van het bekende "in het koffiedik kijken", is het toch wel duidelijk, dat deze zienswijze een soort weerspiegeling is van de specifiek Deutsche verhoudingen, waar door ingrijpen van de dictatuur en door organisatie-maatregelen een heele hoop moeilijkheden van de bezittende klasse zijn "opgelost". Men komt gemakkelijk onder de indruk er van, voornamelijk als men de kracht van de staatsmacht zelf moet ondervinden. Zoo is het te begrijpen, dat de vormen, waarin het kapitalisme zich in bijzondere omstandigheden moet organiseren, voor wezenlijke en algemeen geldende regels, voor een nieuw soort kapitalisme worden aangezien. En ook, dat dit nieuwe kapitalisme in staat wordt geacht, een planmatig bedrijfsleven te verwerkelijken en zijn onderlinge geschillen door organisatie te boven te komen. Maar, ook al is te begrijpen, hoe zulke opvattingen in Duitschland kunnen ontstaan, dan is het daarom toch niet minder noodzakelijk, om op het foutieve van deze zienswijze te wijzen. In dit verband brengen we (met enkele wijzigingen) de vertaling van een artikel, dat onder de titel "Staatskapitalisme en dictatuur" in de "Rätekorrespondenz" is verschenen.

De voortzetting van het artikel "Anarchistische en marxistische wereldbeschouwing" is uitgesteld tot het tweede Juni-nummer.

De naam staatskapitalisme wordt in de Deutsche geschriften voor twee verschillende dingen gebruikt, en deze onzekerheid in de beteekenis maakt de grondlagen van hun opvattingen onklaar. Als men hem de preciese beteekenis geeft, die er bijna steeds voor werd aangenomen, dan is staatskapitalisme een productievorm, waarin de staat de rol van de kapitalistische ondernemer vervult, waarbij dus de arbeiders in zijn dienst staan en door hem worden uitgebuit. Zoo is een staatspostbedrijf, een staatspoorweg, een stuk staatskapitalisme. In Rusland is in de industrie het staatskapitalisme overwegend; de bedrijven worden door een staatsorgaan ontworpen, gesticht, gefinancierd en geleid, de directeuren worden door hem benoemd, de winst wordt als staatsinkomen beschouwd.

Daar tusschen door wordt echter ook een beïnvloeding of een contrôle van de kapitalistische ondernemingen door de staat als staatskapitalisme (of staats-socialisme) aangeduid. Als spraakgebruik voert het op een dwaalspoor, omdat hier het privaatkapitalisme nog steeds bestaat. Zeker is de privaatkapitalist niet meer onbeperkt heer in het bedrijf. Hij is dat echter nergens meer; in ieder land perkte een de arbeiders beschermende wetgeving reeds sinds lang zijn macht in.

Nu komt het daarop aan, hoe ver deze inmenging van de staat in de ondernemingen zich uitstrekt. Als de staat voorschriften geeft over het te werk stellen of het ontslag van arbeiders, als hij door middel van een rijksbank ondernemingen financiert, of voorschotten geeft voor de export, of bij naamloze vennootschappen een grens voor de dividenden aangeeft - dan komt men een volledige regeling van het economisch leven door de staat steeds nader. Let men alleen op de leiding van het bedrijfsleven, dan schijnt het alsof het van het strikte staatskapitalisme alleen nog maar gradueel verschillend is. Dan mag het niet geheel onjuist schijnen, van het huidige Duitschland als van een staatskapitalisme te spreken.

In der daad worden dan ook Rusland en Duitschland in een adem als landen van het staatskapitalisme genoemd. Maar juist de vergelijking van Duitschland met het Russische staatskapitalisme toont zeer principiële verschillen. In Duitschland is het private grootkapitaal niet een ondergeschikt voorwerp van de staat; juist als werktuig van het zwaar-industrieële grootkapitaal kwam de nationaal-socialistische partij op, door diens ondersteuning grootgebracht. Het grootkapitaal is de heerschende macht in de staat, achter de direct regeerende toppen van de ambten. In Rusland was de bourgeoisie door de revolutie vernietigd en als macht verdwenen; daar trad de bureaucratie als meester over de opgroeiende industrie op. Het Russische staatskapitalisme kon worden opgebouwd omdat een machtige bourgeoisie daar ontbrak. In Duitschland, evenals in West-Europa en Amerika staat de bourgeoisie in volle en hoogste macht als bezitster van al het kapitaal, van alle productiemiddelen. Dat is wezenlijk voor het karakter van het kapitalisme. Niet de innerlijke bestuursvorm, een meerdere of mindere regeling van het economisch leven is daarbij beslissend, maar het karakter van de klasse, die over het kapitaal beschikt, de bezitster is, die de meerwaarde ontvangt, dus uitbuit. Zou deze klasse het noodig achten, zichzelf nog sterker door regeling te binden, - de binding dient bovendien hoofdzakelijk er toe de kleinere privaatkapitalisten geheel van de wil van het grootkapitaal afhankelijk te maken, - dan zou het karakter nog steeds privaatkapitalisme blijven. Men ziet dus juist het wezenlijke over het hoofd, als men een sterk door de staat geregeld privaatkapitalisme staatskapitalisme noemt.

De sterke regelingen zijn niet eenvoudig als een poging tot het vinden van een uitweg uit de crisis te beschouwen. Politieke gronden komen er bij. De voorbeelden van regeling door de staat, die daarvoor worden aangevoerd, duiden allen op een gemeenschappelijk doel: Voorbereiding van de oorlog. De oorlogsindustrie wordt geregeld, de productie der boeren voor de levensmiddelenverzorging wordt geregeld, om gewapend te zijn voor de oorlog. De Deutsche bourgeoisie, door het resultaat van de vorige oorlog verarmd, van provincies, grondstoffen, koloniën, van kapitaal beroofd, moet trachten zich door de scherpste concentratie van alle krachten weer te verheffen. Oorlogsdreiging en oorlog als laatste toekomst vooruitziende, legt zij zooveel mogelijk haar hulpbronnen in de handen van de staatsmacht; voor het gemeenschappelijk doel van een nieuwe wereldmarkt moeten de particuliere belangen wijken. En deze reden geldt, zij het meestal in geringere mate, ook voor andere landen. Aan alle machten dringt zich de vraag op, in hoe verre voor de internationale machtsstrijd, hetzij voor aanval of verdediging, de staatsmacht als vertegenwoordiger van het gemeenschappelijk belang van de nationale bourgeoisie met macht over personen, financiën en industrie moet worden toegerust.

En daardoor wordt ook begrijpelijk, waarom juist in landen als Italië, Duitschland, Japan, de Staat de grootste macht over het economisch leven heeft. In al deze landen is of hoogontwikkelde, of snelgroeiende industrie, die ten opzichte van de voornaamste grondstoffen op invoer uit het buitenland is aangewezen. Was dit in de tijd voor de groote crisis nog bereikbaar door export van eigen industrieproducten, nu alle landen hun grenzen voor buitenlandse producten meer en meer sluiten, wordt deze mogelijkheid daarmede vernietigd. Het kapitaal in deze landen geraakt daardoor in het oogenblikkelijke gevaar, van de voornaamste grondstoffen te zijn verstoken, waardoor het op genade of ongenade aan de groote grondstoffenmonopolie's is overgeleverd. Het tracht uit dit slop te geraken door zijn eigen militair geweld sterk op te voeren, met het kennelijk doel, of de wereldmarkt voor zijn industrieproducten te openen, of zich grondstofgebieden te veroveren.

Men kan de vraag stellen, of niet toch, bij een aanhoudende en steeds terugkerende crisis en depressie het staatskapitalisme de eenige uitweg voor de bourgeoisie is. Bekend is het toekomstbeeld van een staatskapitalisme, waar de heele productie naar een bewust plan, van boven, centraal, voor de behoeften zou worden geleid, niet aan crisissen onderhevig zijnde. Maar daarmee zou de bourgeoisie tegelijk hebben opgehouden een werkelijke bourgeoisie te zijn.

Het wezenlijke kenmerk van de bourgeoisie als heerschende klasse is, dat ze haar macht uitoefent door de maatschappelijke productie te commandeeren, en dit commando geeft ze niet vrijwillig af. Ze strijkt niet zoo maar het resultaat van de uitbuiting op, maar voert er een strijd om, en deze strijd is nog wat anders dan de oude vrije concurrentiestrijd op de warenmarkt.

Een betere productiemethode verslaat de meer achtergeblevene, de moderne, technisch en kapitalistisch beter toegeruste productie schakelt de meer achterlijke productie uit, ook als op de warenmarkt de concurrentie aan banden wordt gelegd. Deze strijd is het levenselement van het kapitalisme, het is de strijd om het bestaan der kapitalen. Zoolang de productiemiddelen en alle voorwaarden van de maatschappelijke productie, als kapitaal optreden, en dit kapitaal, hoe ook georganiseerd en beheerd, privaatbezit is, zoolang wordt in deze strijd bevestigd, welke plaats de eigenaar van een kapitaal in de bezittende klasse zal innemen. Wordt zijn kapitaal in deze strijd waardeloos gemaakt, kan een kapitaal

zijn plaats in de maatschappelijke productie niet meer handhaven, dan is de bezitter er van onteigend, en heeft zijn kapitaal "verloren".

Geen nationaal-socialistische dictatuur en geen staatskapitalisme kan hem er voor behoeden, dat zijn kapitaal waardeloos wordt als het ten opzichte van de maatschappelijke productie achterlijk is en uitgeschakeld wordt. Alleen als de verdere vooruitgang van de productiekrachten zou kunnen worden stopgezet, waarvan geen sprake kan zijn, zou men zich kunnen denken, dat de concurrentiestrijd kon worden gelijkwideerd. Zoo heerscht dan onder de dekmantel van de samenwerking van het kapitaal binnen de natie, een aanhoudende strijd van de kapitalen, de groote concers en monopolie's; de kapitalisten denken er niet aan, zich als luie dividend-ontvangers op de rug te leggen en staatsbeambten, die voor de uitbuiting zorgen, alle initiatief over te laten. Zij strijden met elkaar om winst, om beheersing van de staat ten gunste van hun winsten. Hun strijdterrein gaat ook boven de staat uit. Niettegenstaande in de laatste crisis een sterke concentratie op de eigen natie plaats vond, blijven nog machtige internationale vervlechtingen van het grootkapitaal bestaan. En in de vorm van de strijd van de naties gaat de strijd der kapitalen verder, waarbij zware politieke crisissen in oorlog en nederlaag als economische crisissen werken. De crisisloosheid zou dus eerst werkelijk zijn te bereiken als de geheele wereld een centraal geregeld staatskapitalisme was. Maar dat is een waanbeeld. Als dus de vraag wordt gesteld, of het staatskapitalisme, in de hier gebruikte preciese beteekenis van het woord, een noodzakelijke tusschentrap is voor het proletariaat de macht verovert, dus de hoogste en laatste vorm van het kapitalisme zal zijn, die de bourgeoisie doorvoert terwijl ze nog heerscht, dan is het antwoord: Neen. Spreekt men echter over sterke controle en regeling van het private grootkapitalisme door de staat, dan is het antwoord: Ja - echter met de verdere toevoeging, dat de mate van regeling sterk naar landen, tijden en omstandigheden zal verschillen. Hetzelfde economische doel, - in stand houding en opvoering van de winst - is dikwijls langs verschillende wegen bereikbaar, en het hangt van historisch-politieke verhoudingen, van de verhouding der klassen af, welke weg wordt ingeslagen.

III.

Desniettegenstaande is het niet uitgesloten, zelfs zeer waarschijnlijk, dat het staatskapitalisme nog een belangrijke rol zal spelen als tusschentoestand, voor het het proletariaat zal gelukken het communisme door te voeren. Maar dan niet uit economische, maar uit politieke gronden. Niet als resultaat van economische crisissen, maar als resultaat van de klassenstrijd. De klassenstrijd is in de uitgangperiode van het kapitalisme de belangrijkste kracht, die het handelen van de bourgeoisie bepaalt en staat en economisch leven vormt. Is toch ook het Derde Rijk in de eerste plaats een product van de klassenstrijd in Duitschland!

Men zal er mee moeten rekenen, dat in de toekomst, ten gevolge van groote politieke of economische spanningen en conflicten, de klassenstrijd van het proletariaat fel zal oplaaien, - mogen loonstrijd, crisissen of oorlogen zijn aanleiding, mogen massastakingen, straatacties of gewapende strijd zijn vorm zijn. En dat de massa's zich daarbij in radenorganisaties de organen van de zelfbeschikking en voor de algemeene doorvoering van de handelingen zullen opbouwen.

Maar met zulke eerste massa-strijd is de revolutie niet afgelopen, maar vangt een periode van revolutionaire ontwikkeling eerst aan.

Dan komen dadelijk de machten los, die de revolutie willen remmen. Nemen we het gunstige geval, dat de proletarische actie zoo geweldig was, dat door haar de burgerlijke staatsmacht is verlamd en neergeworpen. Ondanks de eensgezinde actie is de graad van rijpheid der massa's verschillend - de klare bewustwording over doeleinden, middelen en wegen vindt pas in het proces van de revolutie plaats - en na de eerste zege komen verschillen over de verdere tactiek naar voren. Sociaal-democratische en communistische partijen of woordvoerders treden op; ze zijn niet dood, althans hun ideeën niet, die in het "gematigde" deel der arbeiders nog leven. Nu is voor hen de tijd gekomen hun program te verwezenlijken, het staatsocialisme. Tegenover het streven van de verst ontwikkelde arbeiders de leiding van de strijd geheel in handen van de arbeidersklasse te leggen, door middel van de radenorganisatie, en daarmee de vijandige staatsmacht verder te verzwakken, zal de socialistische propaganda de noodzakelijkheid van een snelle opbouw van de nieuwe socialistische orde naar voren brengen, door middel van een socialistische regering. Zij zal voor te hoog opgeschroefde eischen waarschuwen, zij zal een beroep doen op de schuchterheid van die massa's, waarvoor de gedachte van het proletarische communisme nog te groot en te weinig grijpbaar schijnt. Zij zal tot compromissen raden met burgerlijke hervormers, zij zal raden, de bourgeoisie liever af te koopen, dan haar door onteigening tot de bitterste tegenstand te drijven; zij zal trachten, de arbeiders van de radicaalste doeleinden en de meest besliste klassenstrijd af te houden. En om deze propaganda zullen zich allen scharen, die zich tot partijhoofden of arbeidersleiders bestemd voelen; daarbij een groot deel van de intellectueelen, die zich gemakkelijk aan het staatskapitalisme aanpassen, maar niet aan het radencommunisme; en tenslotte breede kringen van de bourgeoisie, die daarin een nieuwe klasse-positie zien, van waaruit het communisme met succes kan worden bestreden. Socialisme tegen anarchie, zoo zal ongeveer de strijdkreet van het blok luiden, dat van het kapitalisme wil redden, wat er nog van te redden is.

Waarop deze strijd zal uitloopen, hangt vanzelfsprekend af van de graad van rijpheid, van de graad van klaar begrip, van klaar klassegevoel, van de revolutionaire kracht van de arbeidersklasse. Diegenen, die nu meenen, dat men slechts op de revolutionaire acties hoeft te wachten, daar dan de economische noodzaak de arbeiders wel tot juist handelen zou dwingen, geven zich aan een op een mechanische opvatting van het marxisme berustende illusie over. Zeker zal in zulke revolutionaire tijden snel en machtig worden geleerd, maar intusschen kunnen zware nederlagen worden geleden, die ontelbare offers kosten. Hoe grondiger en omvatter de verhelderingsarbeid van te voren binnen het proletariaat gebeurde, des te vaster staan de massa's gewapend tegen de pogingen, het resultaat van de arbeidersstrijd in de banen van een staatsocialisme te buigen. In elk geval, bij de moeilijkheden, die deze verhelderingsarbeid nu ontmoet, is het niet waarschijnlijk, dat voor de arbeiders een rechtlijnige baan naar de volle vrijheid, zonder terugslag, openligt. En hier liggen de mogelijkheden van het staatskapitalisme als een noodzakelijke, d.w.z. onvermijdelijke tusschenvorm voor het communisme.

Dus, tengevolge van haar eigen economische moeilijkheden, zal de kapitalistenklasse niet naar het staatskapitalisme grijpen. Het monopolie-kapitalisme, in het bijzonder als het de staat als fascistische dictatuur kan benutten, kan zich de meeste voordeelen van een organisatie verschaffen, zonder zijn eigen heerschappij over de productie op te geven. Anders wordt het, als het door de arbeidersrevolutie zoozeer in het nauw

wordt gedreven, dat de oude vorm van het privaatkapitalisme niet te handhaven is. Dan is het staatskapitalisme de uitweg: het in stand houden van de uitbuiting, in de vorm van een socialistische maatschappij, waar de "bekwame leiders", de "beste koppen", "de groote mannen van de daad" de productie leiden, en de massa's gehoorzaam arbeiden. Of deze toestand staatskapitalisme of staatsocialisme wordt genoemd is geen wezenlijk onderscheid, maar alleen een verschil in naam. Of men beter, volgens de eerste wijze van uitdrukking van een heerschende en uitbuitende staatsbureaucratie spreekt, die meester is over de productie, of beter, volgens de tweede wijze van uitdrukking van een noodzakelijk beambtendom, dat als plichtsgetrouwe en toegewijde dienaar van de gemeenschap de arbeid met de arbeiders deelt, - het onderscheid komt ten slotte op het bedrag van hun salarissen en de quantitative mate van beïnvloeding door partijcongressen neer. Een dergelijke maatschappijvorm kan niet stabiel zijn, want zij veroorzaakt dezelfde kwalen als het privaatkapitalisme.

Waar niet de arbeiders zelf de productie regelen, maar deze door een commando van boven moet worden geleid, ontstaat noodzakelijk een systeem van onderlinge concurrentie tusschen verschillende bedrijven, en tusschen de arbeiders onderling, zooals Rusland dat te zien geeft. De staat heeft geen ander middel om de productie op te voeren, dan de stootbrigades onder de arbeiders aparte belooningen toe te kennen. Hij kan, wil hij de ontwikkeling der productie niet in de weg staan, de meest productieve bedrijven de voordeelen van deze productiviteit niet ontnemen, door op hun kosten de achterlijke bedrijven te steunen. Omgekeerd, zullen de meest rationeële bedrijven zelf voortdurend trachten zich ~~voordeel~~ gelijk zelfstandig te maken, om ~~meer voordeel~~ uit hun productiviteit te trekken. Dit alles veroorzaakt een stelsel van onderlinge wedijver; de verschillende bedrijven moeten voortdurend trachten elkaar voorbij te streven, en de productiviteit van andere bedrijven te overschrijden. De arbeiders zijn echter het directe slachtoffer van die strijd, slechte veiligheidsvoorzieningen, lage loonen, uitstooting van "overvloedige" arbeidskrachten door verlenging van de arbeidstijd en opvoering van de intensiteit van de arbeid, zijn voor hen het noodzakelijke gevolg. Steeds ~~achtere~~ afscheiding tusschen de massa der arbeiders en de stootbrigades, toenemende macht van de roode directeuren over de arbeiders, verscherpen mee de splitsing tusschen de uitgebuite klasse en de uitbuitende bureaucratie. Het staatskapitalisme schept daardoor dezelfde tegenstellingen opnieuw, waaraan het privaatkapitalisme te gronde ging.

Rusland kon door middel van deze productievorm de overgang van de barbarij naar het ontwikkelde kapitalisme in een snelle opbloei maken, en zelfs het privaatkapitalisme voorbijstreven. Daarbij was de geestdrift, die elke revolutionaire omwenteling en versterking van oude, voor de groote massa noodlottige verhoudingen teweeg brengt, een machtige factor. Deze geestdrift verdwijnt echter in dezelfde mate als de klasstegenstellingen zich verscherpen, en het vooruitzicht van een werkelijke welvaart voor de groote massa der arbeiders verdwijnt. In West-Europa en Amerika zal de zelfde productievorm nauwelijks nog als vooruitgang werken. Ze zal weinig meer zijn dan een voorloopige verhindering van het communisme, dus een reactionair karakter hebben. En dit karakter zal het des te meer bezitten, naarmate het de politieke vorm van de dictatuur aanneemt.

De duitse kameraden citeren in hun geschriften Marx en Engels, die deze ontwikkeling naar het staatskapitalisme hebben vooruitgezien, en zij willen door deze citaten bewijzen, dat wij ons in onze opvattingen van het marxisme hebben afgewend. Wat wil men met zulke citaten? Kunnen zij een beslissing geven over de feiten van nu? Wij zijn toch geen marxisten, omdat we dat, wat Marx en Engels schreven van te voren als juist aannemen en ons voor citaten buigen: "Hij heeft het gezegd!" Maar we zijn marxisten, omdat we hun theorie aan de feiten, aan onze eigen ervaring toetsten en daarbij vonden, dat zij gelijk hadden en klaar inzicht gaven. Zou zich een tegenspraak tusschen hun voorspelling en de tegenwoordige feiten voordoen, dan kon dat aan de feiten niets veranderen; we moesten dan de grondslagen van hun voorspelling iets nader onderzoeken.

Nemen we allereerst de uiteenzettingen van Marx in "Das Kapital" III. Hier is van staatskapitalisme in het geheel geen sprake. Marx behandelt daar de concentratie van het kapitaal in Naamlooze Vennootschappen - de tegenwoordige monopolistische reuzenconcerns bestonden toen nog niet of nauwelijks - en zet uiteen, hoe daarin één der functies van de privaatkapitalist, n.l. leider van de onderneming, leider van het productieproces te zijn, op een betaalde beambte, de directeur, overgaat. De fundamentele betekenis van deze verandering is sindsdien, steeds opnieuw, gedurende de laatste halve eeuw in de socialistische propaganda naar voren gebracht en tot gemeengoed geworden. Daarbij is er wel niet steeds voldoende de nadruk op gelegd, dat in de moderne groote monopolies de grootkapitalen zelf als leider en voornaamste bezitter van aandelen tegelijk optreden.

Over staatskapitalisme kennen we van Marx geen uitlating, waaruit zou kunnen blijken, dat hij de staat als eenige totaalkapitalist als de laatste fase van het kapitalisme beschouwde. Hij zag in de staat voor alles het onderdrukkende machtsorgaan van de bourgeoisie.

Van Engels hebben we daarentegen de door de duitse kameraden geciteerde zinsneden uit de Anti-Dühring (blz. 298). Ook hier bij Engels weer eerst het naar voren brengen van de groeiende tegenstelling tusschen maatschappelijke functie en privaat-eigendomsrecht, en van de wijze waarop de productiekrachten naar opheffing van deze tegenstelling drijven. De kapitalisten worden gedwongen, dit maatschappelijke karakter, voor zoo ver dat kapitalistisch mogelijk is, te erkennen in de vorming van verschillende soorten Naamlooze Vennootschappen. "Verscheidene van deze productie- en verkeersmiddelen zijn van het begin af aan zoo kolossaal, dat zij, zooals de spoorwegen, iedere andere vorm van kapitalistische uitbuiting uitsluiten. Op een bepaalde trap van ontwikkeling voldoet deze vorm niet meer: de officieele vertegenwoordiger van de kapitalistische maatschappij, de staat, moet hun leiding overnemen. Deze noodzakelijkheid van de verandering in staatseigendom treedt eerst aan de dag bij de groote verkeerslichamen: post, telegrafie, spoorwegen."

Moet dit nu beteekenen, dat volgens Engels de burgerlijke staat langzamerhand alle groote productiemiddelen in staatseigendom zal overvoeren? Of wil Engels in het naar voren brengen van deze tendens, van de verandering van dergelijke productiemiddelen als daarvoor geschikt blijken, een basis voor zijn verdere uiteenzetting scheppen, dat de maatschappelijke functie van de kapitalisten daarmee verloren gaat? Dat het eerste niet de bedoeling kan zijn, bewijst 2 bladzijden verder de zin:

"Het proletariaat grijpt de staatsmacht en verandert de productiemiddelen allereerst in staatseigendom." (blz. 301 - 302). Dus ze waren tevoren door de burgerlijke staat nog niet in staatseigendom veranderd. Wil men Engels volgens de geciteerde zin tot autoriteit van het staatskapitalisme maken, dan brengt men hem met zichzelf in tegenspraak. Ook vindt men nergens een bevestiging door de werkelijke feiten. De spoorwegen zijn in de landen van het meest ontwikkelde kapitalisme, in Engeland en Amerika nog steeds privaatsbezit van kapitalistische maatschappijen. Post en telegraaf zijn bijna overal staatsbedrijf, maar uit andere oorzaken dan vanwege hun geweldige ontwikkelingshoogte, en de Deutsche spoorwegen waren reeds van het begin af aan staatseigendom, meest uit militair oogpunt. Het eenige werkelijke staatskapitalisme, het Russische, kon de productiemiddelen in staatseigendom overvoeren, niet vanwege de hoogte, maar omgekeerd vanwege de lage ontwikkelingstrap van de productiekrachten aldaar. En over dat wat het huidige Italië en Duitsland te zien geven: een zeer sterke controle, regeling en vrijheidsbeperking van het privaatskapitalisme door een almachtige staatsmacht, vindt men bij Engels niets.

Natuurlijk niet. Want hij was immers geen waarzegger, maar een onderzoeker en kenner van de maatschappelijke ontwikkeling. Wat hij uiteenzet zijn de belangrijke, fundamentele tendensen in de ontwikkeling, en hun beteekenis. Ontwikkelingstendensen laten zich alleen goed daardoor tot uitdrukking brengen, dat men over de toekomst spreekt; dat hindert niets, als men zich voorzichtig uitdrukt. En als men zich onvoorzichtig uitdrukt, zoals Engels dikwijls deed, dan vermindert het niet uitkomen van zijn verwachting niet in het minst de waarde van zijn uiteenzettingen: een man als hij heeft het recht, dat men ook zijn vermoedens, zoals hij ze onder bepaalde verhoudingen opstelde, met opmerkzaamheid behandelt. Dat Marx en Engels de ontwikkelingstendensen van het kapitalisme afleidden en uiteenzetten geeft hen een plaats onder de belangrijkste denkers en wetenschapsmensen van de 19e eeuw; maar een halve eeuw van tevoren de onderdelen van een economische structuur aan te geven, was hen ook niet mogelijk. Dus moet men niet hun wetenschappelijke prestatie tot een waarzeggerij omlaag drukken, om de eigen waarzeggerij een nieuwe steun te geven.

Als de deutsche kameraden al deze regeeringsmaatregelen tot regeling en ordening van de productie uiteenzetten en deze nieuwe tendensen als voorbeeld voor de algemeene tendensen van het kapitalisme stellen, is dat buitengewoon belangrijk. Als ze deze nieuwe werkelijke verhoudingen tot grondslag van hun praktijk, hun tactiek en hun propaganda ter bewustmaking van de arbeiders maken, dan stemmen we daarmee volkomen in. Maar heel iets anders is het, als zij op grond van hun verhoudingen nu de stelling, dat het staatskapitalisme overal als ontwikkelde vorm van het kapitalisme zal optreden, tot theoretische grondslag van de proletarische klassenstrijd willen maken.

V.

Overeenkomstig staat het met de dictatuur. Zulke dictaturen, zoals in Italië en Duitsland, zijn als dwingende macht noodzakelijk, om de onwillige massa van de kleine kapitalisten de ordening en regeling op te dringen. Daarom wordt door de deutsche kameraden deze dictatuur als de toekomstige politieke vorm voor het ontwikkelde kapitalisme over de geheele wereld aangezien.

Voor veertig jaar werd in de socialistische pers naar voren gebracht, dat de militaire monarchie de bij het grootkapitalisme behorende politieke vorm was; want de bourgeoisie had keizer, jonkers en leger noodig tegen een revolutionaire arbeidersklasse en tegen het buitenland. Voor tien jaren heette het, dat de republiek de overeenkomstige staatsvorm voor het ontwikkelde kapitalisme was; want daarbij was de bourgeoisie pas werkelijk alleen meester. Nu is de dictatuur de noodzakelijke vorm. En steeds worden juiste gronden aangevoerd. Maar gedurende al deze tijd behouden landen als Engeland, Frankrijk, Amerika, België, terwijl hun kapitalisme zich geweldig ontwikkelt en concentreert, dezelfde politieke vorm van de parlementaire regeering, hetzij koningschap of republiek. Wat bewijst dat? Dat het kapitalisme vele wegen heeft die tot hetzelfde doel leiden. En dat men uit de deel-ervaring van een enkel land niet te snel over de heele wereld moet besluiten.

In elk land voert het grootkapitaal de politieke heerschappij door, door middel van de daar aanwezige, overgeleverde, historisch bepaalde politieke instellingen, welke functies zich dan geleidelijk veranderen. Nemen we Engeland. Daar heeft het systeem van het parlementarisme, met een hooge mate van zelfbestuur en persoonlijke vrijheid dit belangrijk gevolg, dat zoo goed als elk spoor van socialisme, communisme of revolutionaire gezindheid in de arbeidersklasse ontbreekt. Ook hier heeft het monopolie-kapitalisme zich ontwikkeld, ook hier grijpt de regeering in met maatregelen tegen de gevolgen van de crisis; maar hier komt men zonder dictatuur uit. Zeker is het geen democratie; voor een halve eeuw reeds regeerden twee meest aristocratische klieken van politici afwisselend, en nu is het niet anders. Maar zij heerschen met andere, op den duur waarschijnlijk doeltreffender middelen dan door brutale dictatuur. Als men met Duitsland vergelijkt, waar eerst de scherpe druk van een politiestaat de arbeiders radicaliseerde, waarna de arbeiders door de militaire ineenstorting van hun heerschers niet door groote innerlijke kracht - uiterlijke politieke macht verkregen, die dan door een scherpe dictatuur van de kant van een door het monopoliekapitaal gefinancierde klein-burgerschoolte moest worden vernietigd - dan verschijnt de gelijkmatige vaste macht van het grootkapitaal in Engeland als de meer normale vorm. Dat wil natuurlijk niet zeggen, dat dit werkelijk normaal en Duitsland de abnormale vorm is, evenmin als omgekeerd. Maar elk geval is een bijzonder; ieder land heeft de bijzondere vorm van zijn politieke ontwikkeling. En vergelijken we Amerika, dan zien we in dit werelddeel in de kolossaalste kapitaal-monopolie's evenmin een overgang naar de dictatuur. De zware crisis heeft eenige regelingen en eenig ingrijpen van de kant van de Roosevelt-regeering gebracht, daaronder het begin van een sociale politiek, die tot daar aan toe vrijwel ontbrak; maar het privaatskapitaal revolteert reeds en voelt zich machtig genoeg zijn eigen weg van strijd te gaan. Van Amerika uit gezien verschijnen de dictaturen in eenige Europeesche landen als de zware vrijheidsbelemmerende pantsers, die de dicht samengedrongen, door overgeërde veeten gegeeselde Europeesche naties zich tegen de wederkerige vernietiging moeten aanleggen; niet als de doelmatige organisatievorm van het hoogstontwikkelde kapitalisme.

Als de Deutsche kameraden de Deutsche ontwikkeling als model voor de iets tragere ontwikkeling van de geheele wereld beschouwen, dan kan men dat als een bijzonder geval van het algemeene verschijnsel aanvaarden, dat ieder de wereld door de bril van zijn naaste omgeving ziet. Als zij echter meenen, dat hun opvatting de economische, theoretische

grondslag voor de nieuwe arbeidersbeweging zal leveren, dan vergissen zij zich volkomen. De nieuwe arbeidersbeweging, die we met de naam radencommunisme aanduiden, vindt zijn grond niet in staatskapitalisme en fascistische dictatuur. Zij is overal voor de arbeiders noodzakelijk en zal zich overal moeten ontwikkelen. Zij is noodzakelijk vanwege de kolossaal gestegen macht van het grootkapitaal. Omdat tegen deze gestegen macht de oude vormen van de arbeidersbeweging machteloos zijn, daarom moeten de arbeiders naar nieuwe vormen van actie grijpen. Daarom, als er een programmbasis voor de nieuwe groeiende arbeidersbeweging moet worden aangegeven, kan dat niet staatskapitalisme, fascisme, dictatuur zijn, maar alleen de in alle landen zichtbare stijgende macht van het kapitaal en de onmacht van de oude arbeidersbeweging.

Voor de Duitse arbeidersklasse vallen deze beide samen; de gestegen macht van het grootkapitaal is daar de macht van de politieke en economische dictatuur. Als daar dus bij de opheldering over nieuwe vormen van actie bij de bestaande dictatuur wordt aangeknoopt, is dat niet anders mogelijk en volkomen juist, mits men deze dictatuur in zijn ware verhoudingen blijft zien. Maar des te dwazer is het dan, een ontwikkeling naar een staatskapitalisme en fascistische dictatuur als motivering voor de nieuwe vormen van actie in een internationaal program te willen vastleggen, ook voor landen, waar het kapitaal met andere politieke middelen regeert.

DE STAKINGSBEWEGING IN FRANKRIJK EN BELGIË

Weer eens heeft het proletariaat van een groot land, alleen door zelfstandig voor zijn eigen zaak op te treden, de ontwikkeling een flink eind vooruit geholpen. De Fransche bedrijfsarbeiders, die door massale "wildes" stakingen, gepaard gaande met "bedrijfsbezetting", de ~~heer~~ bij de verkiezingen gedane beloften binnenhaalden, hebben daardoor een geheel nieuwe situatie, en nieuwe machtsverhoudingen geschapen. Het is vandaag nog niet te zeggen, hoe verstrekkend de gevolgen ervan zullen zijn; - of het maar een korte episode van machtsvertoon van de arbeidersklasse zal blijken, en daardoor toch aan breede arbeidersmassa's de weg voor toekomstige acties heeft laten zien, of dat het eerst het begin is van nog grotere en dieper in het machtsbereik der heerschende klasse ingrijpende bewegingen. Maar hoe ook, toch kan nu al worden gezegd, dat deze groote Fransche stakingsbeweging, die op het oogenblik nog zijn voortzetting in het naburige België vindt, niet zoo heel ver achter staat bij de groote revolutionaire bewegingen van de arbeidersklasse uit de laatste 30 jaar. Hoe groot ook de verschillen mogen zijn, toch vinden we vele overeenkomstige kenmerken met de beweging van de arbeiderscomité's in de eerste Russische revolutie van 1905, en ook met die der sowjets in de omwentelingsperiode van de revolutie van 1917. Nog meer zijn zulke overeenkomstige trekken te zien als men naar het optreden van het Duitse proletariaat in November 1918 kijkt, waar het zich met zijn door arbeidersraden geleide acties met een slag ruim baan maakte.

Weer is gebleken, dat als de reus proletariaat zich maar eventjes op de been maakt, de heele machtsverhoudingen in de maatschappij een ander gezicht krijgen. Bij velen, die kleinzielig wanhoopten, en er aan begonnen te twijfelen, dat ooit de arbeidersklasse uit de diepte van

de nederlagen, die ze in de laatste jaren heeft geleden, zou op staan, bij hen groeit weer moed en zelfvertrouwen. Dat alleen al is een winst, die aan de arbeidersklasse in de heele wereld toevalt. Maar wij, die zelf niet direct in deze beweging kunnen medewerken, wij mogen ons hiermede niet tevreden stellen.

Zaak is, om evenals uit de bewegingen van de sowjets en van de arbeidersraden, er leering uit te trekken. Nieuwe vormen, nieuwe strijdmethoden signaleeren, of, waar we uit vorige bewegingen bekende tegenkomen, er op wijzen en daardoor al gewonnen leerstellingen bevestigen. Op fouten en tekortkomingen moet worden gewezen en de verraderlijke rol van de arbeidersbeweging aan de kaak worden gesteld. Maar ook moeten we een open oog hebben voor de omstandigheden waaruit deze beweging is voortgekomen, en waardoor haar karakter en ook haar stootkracht voornamelijk zal zijn bepaald. Dit laatste voornamelijk, om bij ons en anderen geen illusies te verwekken omtrent dat, wat er nog van te wachten staat.

Wij willen ons persmateriaal aan deze zaak wijden, en vragen hiervoor de medewerking van allen die willen helpen; het werken er aan zal niet spoedig ten einde zijn. We beginnen er aan, door voorloopig een chronologisch overzicht te geven, zoo als we dat uit de berichtgeving van de pers konden putten, en drukken daarna een korte beschouwing over de Belgische stakingsbeweging af.

Chronologisch overzicht.

27 Mei brak een staking uit in verschillende metaalbedrijven in de omtrek van Parijs. Na zeer korte tijd sloeg de staking over naar andere metaalbedrijven, voornamelijk in de automobielen- en vliegtuigindustrie, waaronder Farman (vliegtuigen - 1400 arbeiders), Salmson (1500 arb.) Jedelot (patronen), Nivort, Simca, Fiat (automobielen) en Renault (26 000 arb.) In totaal werd in 12 fabrieken in de omgeving van Parijs gestaakt, met een totaal aantal stakers van 33 000.

De arbeiders hielden de fabrieken bezet. De eischen waren voornamelijk: Loonsverhoging, verkorting van de werkweek, betaalde vacaties, erkenning door de directie van de arbeidersafgevaardigden. In vele gevallen werden de eischen der arbeiders onmiddellijk ingewilligd.

De acties werden gevoerd tegen de wil van de vakverenigingen in. Hoezeer de bourgeoisie van het begin af aan de taak der vakverenigingen op zijn juiste waarde weet te schatten, blijkt uit "De Telegraaf" van 29 Mei, Ochtendblad:

"Men is dan ook wel genoodzaakt te constateeren, dat een deel der arbeidersmassa zich, voor het oogenblik althans, aan de controle zijner officieele leiders heeft ontworsteld en zelf een aantal eischen tracht te doen inwilligen. Men moet om meer dan een reden hopen, dat de discipline in de arbeidersbeweging spoedig hersteld worde. De middelen om hiertoe te geraken, zullen zonder eenige twijfel het voornaamste onderwerp der besprekingen tusschen Blum en de vakverenigingsleiders hebben uitgemaakt."

Inderdaad deden de vakverenigingen dan ook alle mogelijke moeite om de stakingen te breken. Er hadden besprekingen plaats tusschen Sarraut, de minister van Arbeid Frossard, Blum, en Vincent Auriol. Hierbij werd een principieele overeenstemming bereikt. Het ministerie van Arbeid deelde naar aanleiding hiervan in een communicé mede, dat de volgende middag onderhandelingen geopend zouden worden tusschen de werkgevers en de arbeidersbonden, onder leiding van Frossard, met het doel, een collectief contract tot stand te brengen. De vakbonden der arbeiders

zouden de volgende morgen vergaderen met de vertegenwoordigers van het stakende personeel, ten einde hen dit principieele accoord voor te leggen. Frossard uitte de hoop, "dat het werk in alle fabrieken hervat zou worden waarna de besprekingen in den namiddag onder gunstige omstandigheden zouden kunnen aanvangen." Inderdaad werd de volgende morgen een vergadering gehouden aan de Arbeidsbeurs, waarvandaan arbeidersdelegaties werden gezonden naar de in staking zijnde bedrijven, om de arbeiders te bewegen, het werk te hervatten, echter zonder succes.

De staking werd niet opgeheven, breidde zich zelfs nog uit tot enkele andere fabrieken, o.a. Chausson (1200 arbeiders) en Caudron (1200 arb.) De middagconferentie mislukte dan ook volkomen, doordat de patroons weigerden te onderhandelen, zolang het werk niet was hervat, of althans de fabrieken door de arbeiders waren ontruimd.

Vrijdag 29 Mei werd overeenstemming bereikt bij eenige bedrijven, w.o. Renault, nadat de eischen der arbeiders waren ingewilligd. Bij Gnome et Rhône werd het werk onmiddellijk hervat. Bij Renault ontruimden de arbeiders de fabriek, terwijl ze na Pinksteren weer aan de arbeid zouden gaan. Daartegenover werd Vrijdag en Zaterdag het werk in verscheidene andere bedrijven neergelegd, waaronder Citroën met 28 000 arbeiders.

Na Pinksteren neemt de beweging een enorme vlucht. Bij Renault en Citroën is het werk hervat, bij Renault werd een poging om weer tot staking te komen verijdeld door de communistische afgevaardigde van Boulogne ("De Telegraaf" van 3 Juni - Ochtendblad).

Daar tegenover staat een uitbreiding tot talloze andere bedrijven. Op 4 Juni bedraagt het aantal stakers 350 000, verdeeld over 350 bedrijven, en de getallen vertoonen een steeds verdere toename. De staking breidt zich uit tot verscheidene andere takken van industrie, zoo in de omtrek van Parijs tot de cement- en steengroeven en enkele fabrieken van levensmiddelen. Alle bedrijven worden bezet gehouden. In de gasfabriek te Nanterre wordt gestaakt, waardoor de gasvoorziening van 30 Parijsche voorsteden in gevaar wordt gebracht, aangezien de voorraden slechts voldoende zijn voor 24 uur. Een staking in de ijsfabrieken brengt de melkvoorziening in gevaar. De werkgevers beijlen zich om toe te geven, de stakers verkrijgen een loonsverhoging van 33%, het overwerk wordt afgeschaft, er zal een collectieve arbeidsovereenkomst worden afgesloten, er wordt een vacantie van 10 a 12 dagen toegekend met behoud van vol loon, het vakvereenigingsrecht wordt erkend. Deze staking is dan ook in een dag afgelopen.

Er breekt een staking uit bij de Messagerie Hachette, de groote Parijsche transportonderneming. De dagbladen verschijnen bijna niet meer, of althans onder uiterst moeilijke omstandigheden. De chauffeurs van de Messagerie, die het transport moesten verzorgen, verschijnen op de gewone tijd met hun wagens, maar inplaats van te laden, stijgen ze uit en blokkeeren de smalle straten, zoodat ook geen andere wagens te hulp kunnen worden geroepen. Stakingen bij de benzine-distributie-bedrijven belemmeren het autoverkeer, zoodat het benzine-verbruik moet worden gerantsoeneerd.

Door een staking bij de chauffeurs van de Centrale Hallen komt de levensmiddelenvoorziening van Parijs in gevaar. Voor de levensmiddelenwinkels verzamelen zich lange files. Deze staking duurde slechts zeer kort, daar de patroons oogenblikkelijk de eischen der stakers inwilligden.

De vakvereenigingen spannen zich op alle mogelijke manieren in, de staking zooveel mogelijk te beperken. Herhaalde malen wordt verklaard dat "de arbeiders overal het werk zullen hervatten, waar hun eischen zijn ingewilligd." "De stakers zijn zich bewust, dat de levensmiddelenvoorziening van Parijs niet in gevaar mag komen." Door radioredes, mani-

festen en oproepen tracht het Volksfront de arbeiders te beïnvloeden. Ook aan bedreigingen ontbreekt het niet, de toekomstige minister van Binnenlandse Zaken, Salengro verklaart op 3 Juni, dat "het Volksfront zal weten te kiezen tusschen anarchie en orde." Als de werkgevers op 4 Juni opnieuw de onderhandelingen afbreken, omdat de arbeiders weigeren de bedrijven te ontruimen, worden zij er van beticht, de schuldigen te zijn aan de verdere uitbreiding van het conflict. Nogmaals wordt de verzekering gegeven, dat het werk zal worden hervat waar "overeenstemming is bereikt over de speciale eischen der betrokken ondernemingen."

Op 3 en 4 Juni begint de beweging zich uit te breiden naar de provincie. Op 3 Juni wordt te Rijssel gestaakt in de Fives-fabrieken. Op 4 Juni komen stakingsberichten uit Roubaix (dhemische industrie), Nantes (locomotievenbouw), Lyon, Marseille, Le Havre. In Noord Frankrijk neemt de staking groote omvang aan, vooral in de textielindustrie. Er wordt gestaakt in Valenciennes, Maubeuge en Rijssel. Het spoorwegpersoneel wordt onrustig. Er breekt een staking uit in de werkplaatsen van de mijnspoorwegen te Lens. De machinisten beklimmen de locomotieven en weigeren deze in beweging te brengen. Treinen, die de werkplaatsen hebben verlaten, worden aangehouden. De bond van spoorwegpersoneel richt een manifest tot de leden, waarin hij er op wijst dat alleen de bond het recht heeft een staking te proklameeren. "Vertrouwen en discipline zijn meer dan ooit vereischt".

Op de avond van 4 Juni is het kabinet Blum gevormd. De volgend middag houdt Blum een radiorede, waarin hij aanmaant tot kalmte. De regering zal onverwijld weten indienen en de kamers verzoeken deze nog voor het recess aan te nemen. Hiertoe behoren de invoering van de 40-urige arbeidsweek, het collectieve arbeidscontract en de vacantie met behoud van loon. "De regering is dus besloten, met vastberadenheid en snelheid te handelen, Ze zal in de nakoming van geen enkele door haar aanvaarde verplichting te kort schieten... Om doeltreffend te zijn, moet de actie der regering zich kunnen ontplooiën in een sfeer van politieke rust. Zij zou worden langelegd door elke aantasting van de orde, door elke onderbreking van de vitale diensten der natie. Elke paniek, elke verwarring, zou de duistere plannen dienen van de tegenstanders van het Volksfront, van wie sommigen reeds op hun revanche leeren." Ook het ministerie van arbeid deed een beroep op de stakers om "rekening te houden met de veranderinge politieke constellatie" en "geen fout te begaan, die de gelukkige resultaten, waarop men met recht kan rekenen, in gevaar zou kunnen brengen".

Op deze wijze trachte dus de nieuwe regering de arbeiders te bewegen het werk weer te hervatten. De belofte van inwilliging der arbeiders eischen en het dreigen met het fascistische spook ingeval de arbeiders zich niet kneedbaar toonen, moesten hiertoe dienen. Weliswaar spreekt het regeringsvoorstel slechts over een deel van de eischen der arbeiders. Maar: "De regering vraagt dan ook den arbeiders te vertrouwen op de wet ten aanzien van diegenen hunner eischen, welke door de wet kunnen worden geregeld en naar de vervulling der andere eischen te streven met kalmte, waardigheid en discipline. Zij verzoekt den werkgevers deze eischen te bestudeeren in een brede geest van billijkheid".

De oproep der regering had voorlopig geen succes. De stakers lieten zich niet intimideeren en de beweging breidde zich verder uit. Het distributieapparaat werd in de staking betrokken, warenhuizen werden gesloten en door het personeel bezet, talrijke kleinere magazijnen moesten sluiten door staking van het personeel. De dagbladen verschenen niet langer.

ger. De taxi's konden nog slechts rijden met een benzine-rantsoen van 10 liter.

De stakingen kwamen vaak onverwacht. "De Telegraaf" schrijft: "Wij passeerden juist twee grote warenhuizen, de Printemps en de Galeries-Lafayette, toen het personeel bezig was de koopwaar af te dekken en de deuren te sluiten. Vanochtend nog was het werk op normale wijze begonnen; om elf uur werd het neergelegd... Nergens bestaat ook maar de geringste oneenigheid over de wenschelijkheid of de mogelijkheid van een staking met gekruiste armen. Op een zeker oogenblik wordt in het bedrijf aan het personeel een parool doorgegeven. Twee minuten later ligt zonder de minste discussie het werk stil".

Bij Renault en Citroën wordt opnieuw gestaakt, aangezien de onderhandelingen met de directie niet het gewenschte resultaat hadden, zocals bij Citroën, of de directie zich niet aan de gemaakte afspraken hield, zocals bij Renault. In de provincie breidt de beweging zich verder uit. In Roubaix liggen 40 fabrieken stil. Te Rijsel(Lille) meer dan 200. In Parijs staakt het hotel- en restaurantpersoneel.

Op Zondag 7 Juni wordt een principieel accoord afgesloten tusschen de werkgeversorganisatie en de Confederation generale du travail. Het bat niet. In Parijs breekt een staking uit in de bouwvakken. In het noordelijk mijnbekken breekt een groote staking uit waarbij 150 000 bovengrondsche arbeiders betrokken zijn. Te Carvin en Ostricourt houden de stakers het kantoorpersoneel en de ingenieurs gevangen.

De patroons hebben de overeenkomst met de vakbond afgesloten met een bloedend hart. De leider der werkgeversorganisatie, Duchemin, verklaart dat "de werkgevers de overeenkomst naar de letter en naar de geest op zullen volgen, maar dat de regeering de verantwoordelijkheid draagt." M.a.w.: de regeering zal de kapitalisten schadeloos moeten stellen. Laat ze dat naa, dan is zij er voor verantwoordelijk als de ondernemers gedwongen zijn de gesloten overeenkomst te schenden.

In de komende dagen neemt de beweging nog voortdurend aan omvang toe. De staking breidt zich uit tot het kantoorpersoneel van de assurantie maatschappijen; hierbij zijn 11000 arbeiders betrokken. Een staking bij de groote banken wordt voorkomen doordat onderhandelingen worden geopend over verbetering der arbeidsvoorwaarden. Om een spoorwegstaking te vermijden, dient de bond van spoorwegpersoneel eischen in bij de directies. Te Douai bij Valenciennes staken 35 000 arbeiders. In de mijnen is de staking hier algemeen. Verder wordt gestaakt in de brouwerijen, de confectie-industrie, de electriciteitsbedrijven, de metaalfabrieken en de eenheids-prijzenwinkels. Te Rijsel staken de bouwvakarbeiders. Te Saint-Quentin staken 2 000 man.

Het bestuur van de CGT roept de arbeiders op in alle bedrijven het werk te hervatten, waar de directies speciale contracten voor haar ondernemingen onderteekend hebben, gebaseerd op de overeenkomst van 7 Juni en waar de directies er in hebben toegestemd met de vakverenigingen te onderhandelen over een collective arbeidsovereenkomst. Maar dit belet niet dat de omvang van de staking voorlopig nog geweldig toeneemt.

Donderdag wordt door 270 000 mijnwerkers en textielarbeiders in Noord-Frankrijk het werk hervat. Hetzelfde is het geval bij kleinere stakingen te St. Etienne, Nantes, Rijsel, en Parijs. Daar tegenover staan nieuwe stakingen in tal van andere plaatsen. O.a. te Bordeaux, waar een nieuwe staking uitbrak, toen bleek dat de arbeiders van een metaalbedrijf bijzonder gunstige voorwaarden hadden weten af te dwingen. Te Caen staken de arbeiders van de gasfabrieken.

De minister van binnenlandsche zaken, Salengro, houdt des avonds een radiorede, waarin hij "met de grootste aandrang een beroep doet op de arbeiders en werkgevers, overal waar dit nog niet het geval is, onverwijld onderhandelingen aante knopen, opdat binnen enkele uren een accoord bereikt kan worden en opdat de loyale toepassing der reeds onderteekende accoorden geen verlaging ondervindt". Hij waarschuwt de arbeiders voor "het gekuip van elementen, die buiten de vakbeweging staan en tegen alle elementen van rechts of links, die zouden trachten de moeilijkheden te verergeren of te verlengen."

Al spoedig bleek echter, dat ook het feit, dat in sommige bedrijven overeenstemming met de directie was bereikt, nog niet tot werkhervatting leidde. Dit was b.v. het geval bij Citroën en Renault. Te Rouaan duurt de staking voort in de bouwbedrijven, in de haven en bij de tram. In Drancy en Aulny (twee voorsteden van Parijs) brengen de arbeiders het bedrijf op eigen gelegenheid weer op gang. Te Valenciennes en Hazebroek wordt het stadhuis door werklozen bezet.

Het Volksfront wordt ongerust, de radicaal-socialisten en de socialistische unie dringen aan op het zoeken naar middelen "om een einde te maken aan een beweging, die veronrustend wordt."

In de nacht van Donderdag op Vrijdag publiceert het ministerie v van Binnenlandsche Zaken een verklaring, waarin het zegt te weten, dat "de laatste dagen een groote rol in de stakingsbeweging is gespeeld door vreemde elementen, die in hoegenaamd geen verband met de vakvereniging staan. De regeering is vastbesloten, geen verstoring van de openbare orde toe te laten."

De volgende dag zijn dan ook op allerlij punten in Parijs posten geïnstalleerd van politie en leden van de republikeinsche garde. Betogingen worden onmogelijk gemaakt. Het collecteren op straat voor de stakers wordt verhinderd.

Enkele nieuwe stakingen breken nog uit, zoo te St. Nazaire in de vliegtuigfabriek Nieuwpoort, waar 1200 man staken. Te Lyon bezetten arbeiders het districtsraadhuis. Afdelingen van de republikeinsche garde worden gerequireerd om dit te ontzetten. Hiertegenover staat, dat het aantal stakingen in Parijs regelmatig afneemt.

Zaterdag 13 Juni wordt voornamelijk in Parijs, maar ook in vele provincielaatsen het werk hervat. De eischen van de arbeiders zijn overal ingewilligd, en alleen daar waar dat nog niet het geval is, wordt verder gestaakt, of beginnen enkele nieuwe stakingen. Zondag 14 Juni wordt "wordt gekenmerkt", schrijft de "Telegraaf", door een feestelijke stemming onder de arbeiders, die dezen dag gekozen hadden, om de resultaten der stakingen te vieren. "Betoogingen van duizenden arbeiders trokken vandaag door de voornaamste straten van Parijs, voorzien van talrijke tricolores en roode vlaggen. In het Buffalo-stadion was door de communisten een groote volkemeeting opmtouw gezet. Aan de hooge vlaggemasten langs de tribunes wapperden ook hier naast elkander de fransche tricolore en de roode vlag." "Ook in andere fransche steden zijn betoogingen gehouden. Te Marseille begaf een vlaggende stoet van 50 000 arbeiders zich van het arbeidsbureau naar de prefectuur, waar een delegatie aan den prefect zijn vertrouwen uitsprak in de huidige regeering met betrekking tot de verwezenlijking van het Volksfrontprogramma. Betoogingen van denzelfden aard vonden plaats te Rouaan, Le Havre, Bordeaux, Toulon, Orleans enz." Ten slotte meldt Reuter nog uit Parijs, dat de justitieele politie een nummer in beslag heeft genomen van het dagblad "De strijd der arbeiders". Het blad is het orgaan van de I.v. Internationale."

STAKING IN BELGIE.

Op Dinsdag 2 Juni brak in de antwerpse haven aan een paar booten een wilde staking uit, die zich van ploeg tot ploeg snel voortplante en de volgende dag 10 000 man omvatte. De moderne bond verspreide terstond een manifest, waarin ze de arbeiders opvorderde, niet aan deze wilde staking deel te nemen, echter zonder enig succes. De stakers benoemden een stakingskomitee uit hun midden en wendden zich nu tot de vakbond om stakingsgelden uitbetaald te krijgen. Maar daarvan wilden de vakverenigingsbezitters niets horen. Onder de drang der omstandigheden wilden ze de staking wel erkennen, en dus de steungelden uitbetalen, maar dan moesten ze natuurlijk ook de leiding der beweging in handen hebben. Geen leiding, geen centen. Zoo ging de leiding op de vakbonzen over.

De vakbond gebruikte deze leiding direct, om de beweging zoo klein mogelijk te houden, om er voor alles voor te waken, dat de beweging zich niet tot andere groepen uitbreidde. "Solidariteitsstakingen worden van de hand gewezen. Ze kunnen de streid der dokwerkers alleen maar schaven. De gelden, bestemd voor de stakingsuitkeringen der havenarbeiders moeten niet noodeloos aan anderen uitgekeerd hoeven te worden". (Het Volk 6 Juni). Maar in werkelijkheid betrof deze beperking niet alleen solidariteitsstakingen. In de havens van Gent, Brugge, Brussel, was de kwestie van de staking natuurlijk meteen aan de orde gesteld. Het vakverenigingskapitaal kwam nu met het havenkapitaal overeen, dat de staking niet buiten Antwerpen uitgebreid zou worden, op voorwaarde dat de lonen in die steden ook verhoogd zouden worden, als de antwerpse bootwerkers voorstellen zouden behalen. Deze overeenkomst behoorde tot de "leiding van de staking" en ging dus volkomen buiten de havenarbeiders om. Toen de Gentse arbeiders dan ook hun houding in het conflict moesten bepalen, deed het bondsbestuur het voorstel: "WIE IS ER VOOR LOONSVERHOOGING ZONDER STAKING"? Dit voorstel lokte een heftig tumult uit, maar eindigde toch met een overwinning van het vakverenigingskapitaal.

De volgende dag brak wel een gedeeltelijke staking in Gent uit, maar de heele haven kwam niet plat te liggen. Zoodoende verklaart "Het Volk" van 8 Juni: "Door het optreden van de bond is de staking, die als wilde uitbarsting is ontstaan, enkele uren na haar begin tot een goed-georganiseerde vakactie gemaakt met nauwkeurig omschreven doeleinden". "De vakbeweging in Antwerpen is meester van de toestand".

Maar dat was een vergissing. In de loop van de week braken nog verschillende wilde stakingen in andere bedrijven uit. De diamantindustrie, autobusbedrijf, het transport in Antwerpen. De vakbeweging was dusdanig meester van de toestand, dat op woensdag 10 Juni in Antwerpen het verbod van samenscholing van meer dan 5 personen wordt afgekondigd.

Het was een vergissing. De stakingsgolf, die zich de eerste week moeisaam ontplooidde, gaat nu in breede deining over het belgische land stromen. Opstijgend uit de zwarte honger van nog geen f9 per week, sleept ze de honderdduizende proletarische hongerlijders in haar baan, te midden van de enorme maatschappelijke rijkdom van belegd kapitaal in fabrieken, te midden van de villa's en de automobilen der bezitters. Met onweerstaanbare kracht plant het proletarisch verzet zich van bedrijf tot bedrijf voort, met een snelheid als of allen gehoorzamen aan een bevel. Het proletarisch klasseinstinct weet, dat met kleine deelbewegingen in de tegenwoordige tijd niets te beginnen is tegen de macht van het kapitaal. De fabriekssirenen gillen hun snerpand stakingssein over

de fabrieksterreinen en de duizenden stromen uit de poorten. Tientallen van fabrieken worden niet verlaten, maar ze worden bezet, de rode vlag aan de gebouwen als uiterlijk teken van ontwaakte kracht en herwonnen zelfvertrouwen.

Deze stakende massa's hebben geen leiders. In drommen wendden ze zich van het ene bedrijf naar het andere, om steeds nieuwe troepen in de strijd te werpen. Transportwagens worden omgeworpen, om het transport tot stilstand te brengen; stakers zetten het tramverkeer te Luik stop; het transport per paard en kar wordt onmogelijk gemaakt, de paarden worden uitgespannen en achterstevoren weer ingespannen; de zakkennaaiers van de antwerpse haven trekken lange de fabrieken, om tot staking op te wekken.

Maar hier kunnen de arbeiders de bedrijven nog niet bezet houden, zoals dit in Frankrijk gebeurde. De omstandigheden liggen anders. Hier is wel is waar een regering met 5 (thans 6) socialistische ministers, maar de mijnwerkersstaking van 1935 heeft doen zien, dat ook de socialistische ministers de arbeiders "met de lichtste wapenen waarover ze beschikken, n.l. TRAANGAS, weten uit te roken. Als dan ook op Maandag 15 Juni een mijn bij Luik bezet wordt, rukt terstond de gasbrigade aan, die zonder in te grijpen, de mijn nog dezelfde dag doet onttruimen. De bewegingsvrijheid wordt door verbod van samenscholing belemmerd; in Luik is zelfs het gebruik van een fiets verboden.

De elementaire beweging, die uit de massa's stijgt, gaat geheel buiten de vakbeweging en de sociaal-democratische of communistische partij om. Ze wentelt zich voort uit de nood. De officiële arbeidersbeweging weet niet anders te doen, dan zich van de leiding der beweging meester te maken, om deze in "geordende banen" te houden, dat is om iedere poging tot werkelijke machtsontplooiing van de arbeidersklasse, iedere machtsontplooiing, die door de massa's zelf gedragen wordt in de vorm van arbeidersraden, te verhinderen. Vakbeweging en sociaal-democratie tonen zich steeds openlijker als de verdedigers van het kapitalistische stelsel als zodanig.

De stakingsgolf, die nu over België rolt, is wel het sprekendste bewijs voor het fiasco der sociaal-democratische en vakverenigingspolitiek, en tegelijk een bewijs van het schaamteloze bedrog, waarmee de oude, vermolmd arbeidersbeweging de arbeiders om de tuin leidt. Toen de sociaal-democratie in België de devaluatie doorvoerde, wist iedereen, dat dit tot een stijging van de levensmiddelenprijzen zou voeren. Maar de bonzen stelden de arbeiders gerust, door met de ondernemers contracten in de "glijdende loonschaal" af te sluiten. De lonen zouden automatisch met het indexcijfer der levensmiddelen stijgen. Jammer genoeg stegen echter wel de prijzen, maar de index steeg niet. Daarmee konden de ondernemers enige miljoenen aan arbeidsloon in de zak steken. We hebben telkens en telkens weer in de socialistische en in de vakpers kunnen lezen, hoe zegenrijk de devaluatie in België had gewerkt. Maar op welk bedrog dat alles berustte, is nu wel gebleken, nu de arbeiders zo'n ontzaglijke beweging moeten ontketenen, om slechts een loon van f 9.- gewaarborgd te krijgen. Het snelle om zich heen grijpen van de staking, de uitbreiding over de meeste takken van bedrijf brengt juist tot uitdrukking, dat de belgische arbeidersklasse in haar levenspeil gedurende de regering van de 5 socialistische ministers tot een dieptepunt gezonken is. Dat betekent, dat de uitbuiting gedurende hun bewind is verscherpt.

Het is nu nog niet te zien, in hoeverre de belgische arbeiders zich in de strijd aan de worgende greep van de oude arbeidersbeweging zullen ontworstelen. Zeker is, dat de oude beweging alle moeite zal doen, om de arbeiders weer zo spoedig mogelijk in de bedrijven te krijgen, opdat ze hun politiek spel van samenwerking met de bourgeoisie in de ministeries en de ondernemersburo's ongehinderd kunnen voortzetten.

In de PIC over "Anarchistische en marxistische wereldbeschouwing" komen twee zinstorende drukfouten voor, n.l.:

blz. 3 - regel 7 en 8: Romers is buiten staat om dit van het burgerlijk materialisme te onderscheiden, moet zijn: dialectisch met.

blz. 11 - vetgedrukt oitaat: PSYCHISCHE moet zijn PHYSISCHE (natuurkundige), vgl. ook blz. 16.

Men wordt verzocht deze correcties aan te brengen.

Verantwoording vrijwillige bijdragen 24 Mei - 16 Juni:

J.B. te Z. 50, G.H. te Z. 30, J.T. te Z. 10, H.v.R. te Z. 20, B.W. te Z. 10, H.G. te A. 20 en 52, Me. te A. f 1.25, A.H. te A. 10, W.Br. te A. 12, J.H. te A. 15, N.H. te A. 25, H.M. te A. f 2.50, diversen 53, C.B. te dH. 25, H.L. te A. 50, L.B. te A. 20, N.N. te B. 90, Gent 50 (en f 1.50 van brochures) Haalen f 5.50 (afrekening brochures), B. te

P. I. C. PERSDIENST VAN DE GROEP VAN INTERNATIONALE COMMUNISTEN

Deze persdienst verschijnt minstens éénmaal per maand.

Stuur ons uw vrijwillige bijdrage.

Soc. Inst. Instituut
Amsterdam

DOELSTELLING:

De ontwikkeling van het kapitalisme voert tot steeds heviger crisissen, welke in steeds grooter werkloosheid en telkens dieper ontwringing van het productieapparaat hun uitdrukking vinden, waardoor miljoenen arbeiders buiten de productie staan en aan de uit-hongering zijn prijsgegeven. De toenemende verarming en de steeds groeiende onzekerheid

van bestaan dwingen de arbeidersklasse den strijd voor de communistische productiewijze aan te binden. De groepen van Internationale Communisten waken de arbeiders in diesen strijd op, het beheer en de leiding van productie en distributie volgens algemeen geldende, maatschappelijke regels ZELF ter hand te nemen, om zoo DE ASSOCIATIE VAN VRIJE EN GELIJKE PRODUCTIEN te verwezenlijken. De groepen van Internatio-

nale Communisten zien den wezenlijken vooruitgang der arbeidersbeweging in de ontwikkeling van het zelfbewust handelen der arbeiders in de klassenstrijd. Daarom plaatsen ze zich tegenover de leiders-politiek van de parlementaire partijen en van de vakbeweging en stellen de leuze: ALLE MACHT AAN DE ARBEIDERSRADEN! DE PRODUCTIE IN HANDEN VAN DE BEDRIJFS-ORGANISATIES!

Negende Jaargang No: 10.
Juni 1936 No: 2.

ALLE MACHT AAN DE ARBEIDERSRADEN!
DE PRODUCTIE IN HANDEN DER BEDRIJFSORGANISATIE'S!

ANARCHISTISCHE EN MARXISTISCHE WERELDBESCHOUWING

(Slot)

Het kenvermogen als onderscheidingsorgaan.

† In onze voorafgaande beschouwingen hebben we gezien, dat de taak van het kenvermogen niet anders is, dan het leeren kennen van de wereld, om de strijd om het bestaan te kunnen voeren. Om het mensche-lijk kenproces in zijn werking te begrijpen, is het echter noodig, een beeld te ontwerpen van zijn wordings- en groeiproces. Niets ontstaat "van zelf" en als god ons het kenvermogen niet gegeven heeft, is het maar de vraag, hoe het zich heeft ontwikkeld. En omdat de mensch zich uit het dierenrijk heeft ontwikkeld, gaat het om de kwestie, hoe uit het dierlijk kenvermogen het mensche-lijk kenvermogen is gegroeid. We zullen dus nagaan, in welke eigenschappen het kenvermogen van dieren en menschen overeenkomen en in welke eigenschappen ze verschillen. En verder hebben we dan na te gaan, welke omstandigheden er toe leidden, dat het dier tot mensch werd, dus door welke omstandigheden het dier deze nieuwe eigenschappen aan zijn kenvermogen moest toevoegen. Daarbij gaat het dan om het verschil tusschen verstand en instinct, tusschen herkennen en herinneren, alsook daarom, hoe het komt, dat dieren zich "niets voor de geest kunnen halen", waardoor ze zich ook geen doel kunnen stellen, dat ze niet direct voor zich zien. We zullen daarvoor eerst nagaan, hoe het wereldbeeld van de dieren er uit ziet.

Alle zich vrij bewegende dieren vormen zich met ooren, oogen, enz. een beeld van hun omgeving. Daarbij is echter te bedenken, dat ze hun wereld niet zooals wij als verschillende "onderdeelen" zien, in huizen, boomen, struiken, enz. Al de indrukken, die de dieren door hun zintuigen krijgen, ervaren ze niet als afzonderlijke gezichts-, reuk-, enz. gewaarwordingen, maar al deze prikkels versmelten tot een TOTAAL-BEELD, tot een geheel. Dus zoo ongeveer zooals wij iemand aan zijn gezicht hetkennen, zonder dat we ons van de afzonderlijke trekken reken-schap kunnen geven, of zooals we een melodie/in ons opnemen en niet als afzonderlijke toonen. (Gestalten-/als geheel/ psychologie). In dit totaal-beeld treden alleen die dingen en gebeurtenissen op de voorgrond, die voor het dier van direct levenabelang zijn; het onderscheidt het eetbare van het niet-eetbare, het gevaarlijke van het ongevaarlijke.